

شەپرى ھاوبەش دژی داعش؛ بېيارىكى درەنگ بەلام گرنگ!

09-12-2021

نووسەرەگان

ناوەندی لیکۆلینەوهی رووداو

کورتە: دەستپێکردنی ئۆپەراسیۆنی ھاوبەشی ھێزەکانی پێشمەرگە و سوپای عێراق لە دژی داعش لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوهی ھەریمی کوردستان (ناوچە جیناکۆکییەکان) رووداویکی گرنگە و مستەفا کازمی لە مەخمور گوتوویەتی ئیدی دەرەفەتی گەرانەوهی داعش نەماوە، بەلام، دۆخی سیاسی و ئەمنی لە عێراق و ناوچەکەش، دیمەنێکی گەشبینانە و ئامان ناداتن کە ئەو وینای کرد.

زريان رۇژھەلتى |

دەستپىكىردى ئۆپەراسىيۇنى ھاوبەشى ھىزەكانى پىشمرگە و سوپاى عىراق لە دژى داعش لە ناوچە كوردستانىيەكانى دەرەوھى ھەرىمى كوردستان (ناوچە جىناكۆكىيەكان) رووداويكى گىرنگە و مستەفا كازمى لە مەخمور كوتوويەتى ئىدى دەرەھەتى گەرەھەتى داعش نەماو، بەلام، دۇخى سىياسى و ئەمنى لە عىراق و ناوچەكەش، دىمەنكى گەشپىنەھى وامان ناداننى كە ئەو وىناى كرد. لە سالى 2021دا داعش لە سى قۇناخى سەرەتاكانى سالى، نىوھى سالى و ئىستانش كە بەرەو كۆتاييەكانى سالى دەچىن، جموجۆلەكانى خۆى زياتكرىد و، ئەوھى سەلماند كە تەنەت ئەگەر نەتوانى جوگرافىيەكيش بگرىتەوھ، ئەوا دەتوانى ناسەقامگىرى سىياسى و ئەمنى بخولقنىت. ھەلبەت ئەمە تەنیا گریدراوى عىراق و ھەرىمى كوردستانىش نىيە و بە بەراورد بە سالى 2020، ئەو رىكخراوھ جموجۆل و ھىرشەكانى لە ئەفغانستان و ئەفرىقىاش زياتر كردوھ.

ھىرشەكانى نۆپەھەكانى داعش

بەشنىك لە سىياسى و فەرماندە سەربازىيەكانى عىراق ھىرشە تازەكانى داعش بە رووداويكى گەرەھە سەير ناكەن. عەبدولوھەب ساعدى فەرماندەھى دژە تىرۆرى عىراق رايگەباندوھە كە ئەوھى داعش دەيكات زياتر بۆ ئەوھە ھەلپەھى راگەپاندنى دوستىكات، ئەگىنا شتىكى ئەوتۇى پىناكرىت. فەرماندەكانى پىشمرگە و لايەنى كوردستانىش، چەند ھۆكارىكى وەك نەبوونى ھاوتاهەنگى، كەمى چەك و بۆشايى ئەمنى نىوان ھىزى پىشمرگە و ھىزەكانى عىراقىيان وەك ھۆكارى گىرنگ داناوھ. ھەرچەندە ھەندىكىشىيان دانىيان بەوھ داناوھ كە لەوانەھە كەموكورى و خەمساردىش ھەبىت.

پىدەچىت ھۆكارىكى جىا بۆ تىگەبىشتن لە ھۆكارەكانى زيادبوونى ھىرشەكانى داعش لەو رۇژانەھى رابردوو، زيادبوونى ئۆپەراسىيۇنە سەربازىيەكانى سوپاى عىراق- ھەشدى شەعبى بن لە دژى ئەو رىكخراوھ، كە بەتايەبەتى لە مانگى 11دا لە سىكۆچەكەبەكى نىوان باكورى بەغدا- دىالە و سەلاھەدىن دا چىبوونەتەوھ. ئەمە رىك ئەوھش دەرەھەت كە چۆن بەھۆى نەبوونى ھاوتاهەنگىيەكى بەھىز لەنىوان ھىزە شەپكەرەكانى دژى داعش، ھەولدان بۆ لەنىوبردى ئەو رىكخراوھ دەتوانىت بىتتە ھۆى قىتبوونەوھى لە شونىنكى دىكە! لە مانگى 11دا سوپاى عىراق و ھەشدى شەعبى كە لە ھەندىك شونىندا پىشتىوانى ھاوبەيمانى نىودەولەتىشى لەگەل بووھ، چەندىن ئۆپەراسىيۇنىيان (وەك ئۆپەراسىيۇنى برووسكەى ئاسمان) لەنىوان ھەوزى ھەمرىن تاوھكو چىاى مەكحول و رىگەھى (المسك) لە باكورى سەلاھەدىن لە ناوچەبەكدا ئەنجامداوھ كە وا مەزىندە دەكرىت 200 كىلۆمەتر درىژبىت. ئەنجامى سرووشنى ئەوھش، ھەلكشانى زياترى داعشە بەرەو باكور و ناوچە كوردستانىيەكانى دەرەوھى ھەرىمى كوردستان. كاتىك داعش دەرەھەتى مانەوھى لە ھەوزى ھەمرىن نەمىن، خۆى لە قەرەھى ناوچەكانى دەورووبەرى خانەقىن- جەلەولا، كەلار و كفىرى دەدات و ئەگەر لە باكورى سەلاھەدىنەشەوھ تەنگى پىھەلبىننىت، روو لە ناوچەبەكى نىوان رووبارى زاب و دىجلە دەكات كە مەخموربىش بەك لەوانەھە. ئەمە رىك ئەو دۇخە بوو كە لە سالى 2014دا رووبىدا. ئەوھەتەكى كە داعش نەپتوانى بەرەو بەغدا و ناوچەكانى باشورى عىراق بروت، بەرەو باكور و ھەرىمى كوردستان ھەلگەپايەوھ. ھىشتەنەوھى دەرگايەكى كراوھ بۆ دووژمن، لەكاتىكدا كە لە سى لاوھ ھىرشى دەكەبەتە سەر، تاكتىكىكى زانراوى سەربازىيە و، لەكاتىكدا كە بۆ ماوھەبەكى درىژ ھاوتاهەنگى نىوان ھىزە شەپكەرەكانى دژى داعش رابگرىت و رىگە بە پىچەككردى پىشمرگەش نەدرىت، ئەوسا ئەو پىرسىارە دىتە ئاراوھ كە ئايا خواسىتىك بۆ ھەناردەكردى داعش بەرەو كوردستان لە ئارادايە؟

ئەنجامدانى ئۆپەراسىيۇنى سەربازى دژى داعش لەو ناوچانە، ئەوېش لەكاتىكدا كە ھاوتاهەنگىيەكى تەواو لەگەل ھىزى پىشمرگە نىيە و پىشمرگەش بە كەرەستە و چەكى پىويست پىچەك نەكراوھ، دەتوانى ھەلپەھەكى تاكتىكى يان تاكتىكىكى بە ئەنقەست بىت كە ئەنجامەكەى زيادبوونى پەلامارەكانى داعش بۆ سەر پىشمرگە و خەلكى سقىل بوو.

پالئەرى دىكە

ئىستا وەك ھۆكارىكى رۇژانەھى، ئەنجامى ھەلبىزاردن و مشتومرى ناوخۆى شىعبى لەسەر داھاتووى حكومەت دۇخىكى دوستكردوھ كە تەنەت گىانى سەرۇكۆھزىرانىش پارىزراو نىيە و ئەمەش بەسنىنكى باش بۆ خورتبوونەوھى داعش دوستدەكات.

لە مانگى 2ى ئەمسالدا لە ناوھەندى لىكۆلئىنەوھى رووداو مېزگىدىكىمان سەبارەت ئەگەرى گەرەھەتى داعش كرد كە تىپىدا وەھىن مارەتۆ، گوتەبىژى ھاوبەيمانىان و بەھىا رەسوول گوتەبىژى فەرماندەھى ھىزە چەكدارەكانى عىراق و ژمارەبەك لە فەرماندەكانى پىشمرگەش بەشداربوون. زۆرەھى پىرسىاركەم بەدەورى تواناى مرۆبى بەردەستى داعش لە ھەوزى سوننى و"نەوھى دووھى داعش"، جوگرافىاي

جموڭۇلەكان، رېڭخستىن وسەرچاۋەى دارايى و ھاۋئاھەنگى نىۋان بەشداربوۋەكانى شەرى دۇى داعش بوو. گىشتيان ھاۋرپاۋو لەوھى كە ئەستەمە داعش بتوانىت ۋەك جاران خاكىكى فراوان داگىرىكات و ئىدارەى بدات، بەلام پىيانوۋبوو كە دەتوانىت لە چەند ناۋچەيەكى جوگرافى دىارىكراۋدا مەترسى دروستىكات. باسى زۆر مزار كرا كە يەكك لەوان زىادكردنى ھاۋئاھەنگى نىۋان ھىزەكان بۇ روۋبەپوۋنەۋەى داعش كردهۋە.

راستىيەكەى كىشەيەكى گەورەى متمانە لەنىۋان ھىزەكانى پىشمەرگە و ھىزەكانى دىكەى عىراقدا ھەيە. ھەرۋەھا تەنگزەى مىلىشياكان ۋھاۋپەيمانى نىۋدەۋلەتى بەتايبەتى ھىزەكانى ئەمىرىكاش لە ئارادايە. سەبارەت بە ھىزى پىشمەرگەى كوردستان و ھىزەكانى دىكەى عىراق سى بابەتى ئالوگۇرى زانىارى ھەۋالگىرى، بۇشايى ئەمنى و چەك راستەۋانە پەيوەندىيان بەبى متمانەيى لايەنەكان بە يەكترى ھەيە. بۇشايى ئەمنى كە ھەندىك لە فەرماندەكان بە 400 و ھەندىك دىكەش بە درىزى 590 كم مەزەندەى دەكەن لەنىۋان ھىزەكاندا لە ئارادايە و برىارە بە دوو لىۋاى ھاۋبەش پىركىرئەۋە.

لايەنى كوردستانى نىگەرانبى خۇى سەبارەت بە رىگرتن لە پىچەك بوۋنى ھىزەكانى پىشمەرگە، ھەمىشە دەھىنئە سەر زمان. ياساى دەستەى پىشەسازى جەنگى- ژمارە 25ى سالى 2019-ش كە لە پەرلەمانى عىراق دەرچوۋە و نۆينەرىكى پىشمەرگەش لە دەستەكەدا دىارىكراۋە، نەپتوانوۋە ئەو پىرسە بەكلا بگاتەۋە. بىگومان كەم چەك ھىشتەۋەى پىشمەرگە تەنبا لەبەر ھۇكارىكى تەنكىكى نىيە، بەلكو سىياسەتئىكى لەپىشتە.

برىارە 19ى ئەم مانگە دوا كۇبوۋنەۋە لەنىۋان بەرپىرسانى سىياسى - سەربازى و ئەمنى عىراق و ئەمىرىكا بىكرىت بۇ ئەۋەى بابەتى كىشانەۋە و گۇرپىنى ئەركى ھىزەكانى ئەمىرىكا توتوۋ بگەن. ئەگەر لە دواى كۇتايى سالى، گروۋپە چەكدارەكان درىزەيان بە ھىزىش و تەنگزەكانىيان لەگەل ئەمىرىكا و ھاۋپەيمانەكانى دا، بىگومان دەرەفەتئىكى باشتىر بۇ جموڭۇلى داعش دروست دەپت.

ھەلبەت نابى تەنبا لە دەلاقەى عىراق و كوردستانەۋە تەماشاي پىرسى داعش بىكرىت و ئەم رىكخراۋە لە سالى 2021دا لە ئەفغانستان و ئەفرىقىاش جموڭۇلەكانى خۇى زىاتىر كرددوۋە. تەنبا لە ھەفتەى كۇتايى مانگى 11دا، نىكەى 6 جارى پەلامارى داۋە كە دوۋانىيان لە كابول بوۋن. ئەمە بىجگە لەۋ تەقىنەۋانەى كە پىشتىر لە ناۋچە شىعەنشىنەكانى ئەفغانستاندا كىردبوۋنى. لە ئاستى ناۋچەكەدا دوو ھۇكارى گىرنگ شىك دەبىم كە زەۋىنەى جموڭۇلەكانى داعشىيان زىاتىر كرددوۋە. بەكىان گەرەنەۋەى تالىبان بوۋ لە ئەفغانستان كە ئەمە بەدەر لە جۇرى پەيوەندىى و ناكۇكىيەكانى داعش و تالىبان، ھىۋايەكى بۇ گروۋپە توۋندەرەۋەكانى ۋەك قاعىدە و داعش دروستكردوۋە كە رۇزىك پىگەيان بەھىزىتەۋە.

دوۋەمىيان پەيوەندى بە ھاۋسەنگىيەكانى ھىزى، ئاراستەى نۆپى ھاۋپەيمانى و رىكابەرىيەكان لە ناۋچەكەدا ھەيە. لەدواى راپايى سىياسەتى ئەمىرىكا لە ناۋچەكە، زۆر لە ئەكتەرەكانى ئەم ناۋچەيە پىداچوۋنەۋەيان بە پەيوەندى، ھاۋپەيمانى و رىكابەرىيەكانى خۇيان كرددوۋە. لە تەنىشت ئەۋەشدا كىبىركىيەكى بەھىزى چەك لە ناۋچەكە پەيدا بوۋە. لەلايەك دانوستاندن و لەلايەك رىكابەرىيە چەك لە ئارادايە. لەم قۇناخەشدا كە ئامانجى لايەنەكان ھاۋسەنگىردنى ھىزى يەكتەرە، تاۋەكو ئەۋ كاتەى كە ھاۋسەنگىى دروستدەپت، دەرەفەتى جموڭۇلى ھىزە پىركسىيەكان و ھىزىكى ۋەك داعشىش زىاتىر دەپت.

كۇتايى

برىارەكەى مستەفا كازمى سەرۋوكوۋەزىرانى عىراق بۇ دەستپىكردنى ئۇپەراسىۋنى ھاۋبەشى نىۋان سوپا و ھىزەكانى پىشمەرگە برىارىكى درەنگ، بەلام گىرنگ بوۋ. ھەلبەت واتاى ئەۋە نادات كە ئەمە دەتوانىت كۇتايى بە داعش بىنن. دۇخى سىياسى عىراق، بارودۇخى ناۋچەكە و پەيوەندىى نىۋان ھىزە شەركەرەكانى دۇى داعش، ۋادەكەن ھىشتا ئەۋ رىكخراۋە مەترسىيەكى ئەمنىى جىدى پىت.

يەكلاكردنەۋەى پىرسى ناردنى چەك بۇ ھىزى پىشمەرگەى كوردستان ۋەك ھىزە شەركەرەكانى دىكەى عىراق، گىرنگىى زۆرى بۇ شەرى دۇى داعش ھەيە. مستەفا كازمى بەۋ دوۋاىيانە برىارىدا كە ئۇپەراسىۋنى ھاۋبەش بىكرىت و ئەمەش بايەخىكى زۆرى ھەيە. ھەرچەند ئەمە ناچارى بوۋ، ھەرۋەھاش بەكارى ھىنا، تاۋەكو نىمايشىكى سىياسىشى پىپىكات. لەكاتىكدا كە لايەنەكان لەسەر ئەنجامى ھەلبىزاردن و سەرۋوكوۋەزىرانى داھاتوو مشتومپىانە، كازمى بەۋ برىارە و بە ھاتتەكەى بۇ مەخمور، جوۋلەيەكى زىرەكانەى كىرد. كوردى رازى كىرد، ئەۋ پەيامەشى بە خەلك و لايەنەكان دا كە ئەۋ پىۋاى چارەسەكردنى پىرسە ھەستىك و ئالۋزەكانى ۋەك شەرى داعش و، ناكۇكىيەكانى ھەۋلىز و بەغدايە. ھەلبەت دەبى ئەگەر بمانەۋى ھەقى نەخۇين، دەبى بلىين كە مستەفا كازمى لە چاۋ دوو سەرۋوكوۋەزىرەكەى پىش خۇى، زىاتىر ھەۋلى چارەسەكردنى ئەم پىرسانەى داۋە و، بۇ ھەرىمى كوردستانىش گىرنگە لەم كاتەدا پىشتىۋانى بگات.

*بەريۆه بەرى ناوهندى ليكۆلينيۆه ي رووداو